

تاریخ تمدنهای آسیای مرکزی

History of Civilizations of Central Asia

یونسکو (بخش اول از جلد دوم)، ترجمه صادق منک‌شهمیرزادی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۵، ۴۱۲ صفحه.

یکی از هدفهایی که در اساسنامه یونسکو قید شده، «توسعه و ترویج وسایل ارتباطی بین اقوام و بهره‌گیری از این ابزارها برای ایجاد تفاهم بهتر و کسب اطلاعات صحیح از یکدیگر است». در پاسخ به چنین نیازی بود که در سال ۱۹۶۸ نخستین گام به‌وسیله یونسکو برداشته و «تاریخ علوم و پیشرفت‌های فرهنگی انسان» چاپ و منتشر شد. متعاقب آن تحقیق، دومین تاریخ منطقه‌ای یونسکو به آسیای مرکزی اختصاص داده شد و در سال ۱۹۹۴ کتاب تاریخ تمدنهای آسیای مرکزی در دو مجلد به زبان انگلیسی از طرف یونسکو منتشر شد که پس از آن دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی ترجمه این دو جلد را به یکی از اعضای هیأت تحریریه مجله مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز سپرد و مقررگشت هر جلد آن در دو بخش (هر بخش شامل ۱۰ مقاله) منتشر گردد و به‌تازگی (سومین کتاب) بخش اول از جلد دوم به چاپ رسیده است.

محور اصلی بحث جلد دوم تاریخ تمدنهای آسیای مرکزی دوره تاریخی بین حدود ۷۰۰ ق.م. تا حدود ۲۵۰ میلادی است. این همان دوره‌ای است که همراه است با تحولات تمدنی کوچ‌روی و یکجانشینی که به‌وسیله قبایل ایرانی که بخشی در مناطق استپی و استپی جنگلی و بخشی دیگر در نواحی واحه‌ای به‌سر می‌بردند. اجداد ایرانیان، یعنی قبایل هند و ایرانی، از آغاز بالتی‌ها و آغاز اسلاوی‌ها در هزاره پنجم ق.م. جدا شده و نفوذ به داخل آسیای مرکزی را از هزاره چهارم ق.م. آغاز کرده بودند.

کتاب تاریخ تمدنهای آسیای مرکزی با پیشگفتار «فدریکو مایور»^۱ دبیرکل یونسکو آغاز می‌گردد و پس از آن ده مقاله از پژوهشگران نامی رشته تاریخ کشورهای گوناگون با عناوین زیر به‌نظر خوانندگان می‌رسد:

- کوچ‌روهای باستانی در غرب آسیای مرکزی (آ.آبنکوف و ه. یوسوپوف)

- ایران عصر ماد و هخامنشی (م. دندامایف)

- اسکندر و جانشینانش در آسیای مرکزی

بخش اول: لشگرکشی اسکندر در آسیای مرکزی (ا.ح.دانی)

بخش دوم: سلوکی‌ها در آسیای مرکزی (پل. برنارد)

- قلمرو یونان در آسیای مرکزی (پ. برنارد)

- پارت (گ.آ. کوشلنکون. پیلپیکو)

- کوچ‌روهای شرق آسیای مرکزی (ن. اشجمتز)

- یوآچی و مهاجرتهایشان (ک. انوکی، گ.آ. کوشلنکوز. حیدری)

- سکاها و هند و پارتی‌ها (ب.ن. پوری)

- فرهنگ ناحیه خینجیانگ (مایونگ و ونگ بینکهور)

- نواحی غربی زیر سلطه هسیونگ - نووهن (مایونگ و سون یوتانگ)

در بخش پایانی کتاب نقشه‌های دقیق را مشاهده کرده و پس از آن فهرست اعلام که شامل اسامی مکانها و اشخاص و واژه‌های فنی و تاریخی می‌باشد آمده است. درج کتابنامه اصلی چاپ یونسکو در پایان ترجمه فارسی برای خوانندگان اهمیت کار تحقیقی بسیار عظیمی که این سازمان علمی - فرهنگی جهانی انجام داده است را نمایان می‌سازد. این کتابنامه نشان می‌دهد که برای تهیه هر یک از ده مقاله نوشته شده چه حجم بزرگی از مآخذ معتبر مورد استفاده قرار گرفته و تحقیق وسیع و کاملی صورت گرفته است. چاپ و انتشار کتاب تاریخ تمدنهای آسیای مرکزی به بیان فدربیکو مایور دبیرکل یونسکو در راستای یکی از هدفهایی است که در اساسنامه مؤسسه علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد قید شده و آن ایجاد تفاهم بهتر و کسب اطلاعات صحیح ملتها از یکدیگر است. دانستنی است که جلدهای سوم و چهارم تاریخ تمدنهای آسیای مرکزی نیز از چاپ خارج شده‌اند.

ایران و حوزه جنوبی شوروی سابق

Iran and the Former Soviet South

ادموند هرزیگ؛ ترجمه و تلخیص: کاملیا احتشامی اکبری، تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۵، ۸۸ صفحه.

فروپاشی اتحاد شوروی، ایران را با چالشها و فرصتهای جدیدی مواجه ساخت. از یک طرف، تهدید دیرپای اتحاد جماهیر شوروی از میان رفت و درهای جدیدی برای برقراری تماس نزدیک با آسیای مرکزی و قفقاز گشوده شد؛ این منطقه هشت کشور تازه استقلال یافته را دربر می‌گیرد، که از این تعداد،